

ДЕЯКІ ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВОГО СПІЛКУВАННЯ В СІМ'Ї

SOME PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF GENDER-SENSITIVE COMMUNICATION IN THE FAMILY

Статтю присвячено дослідженню психологічних аспектів гендерно чутливого спілкування (ГЧС) в сімейному контексті, підкреслюється його вирішальна роль у формуванні автентичної ідентичності та забезпеченні психологічного благополуччя членів родини. Методологія роботи спирається на критичний огляд сучасних наукових джерел (2020–2025 рр.) у сферах сімейної психології, психології розвитку, гендерних студій та комунікацій, що дозволило здійснити тематичний синтез емпіричних доказів щодо впливу ГЧС на ментальне здоров'я і якість сімейних стосунків. Згідно з результатами, ГЧС виступає потужним протекторним фактором, який не лише протидіє дистресу, спричиненому гендерним тиском, а й сприяє розвитку критичного мислення, емоційної компетентності та автентичності. Батьківська підтримка гендерної автентичності напряму корелює зі зниженням рівня депресії та тривожності в підлітків, а гендерно-стереотипна мова викликає відчуття «захоплення», внутрішню стигматизацію, безнадійність, особливо серед гендерно різноманітних дітей. У межах сімейної системи ГЧС сприяє деконструкції усталених асиметричних комунікаційних патернів, руйнуючи розподіл комунікативних сфер на «чоловічі» та «жіночі» й підвищуючи задоволеність стосунками. Активна емоційна участь батьків-чоловіків, що виражається в мові, яка цінує чуйність і відкритість, пов'язана з розвитком емоційної компетентності дітей обох статей та розширенням їхнього поведінкового репертуару. Особливу увагу приділено метакомунікації – відкритому обговоренню сімейних норм і суспільних очікувань, що сприяє формуванню в дітей здатності критично мислити та протидіяти стереотипам. Практичне значення роботи полягає в обґрунтуванні необхідності впровадження освітніх програм для батьків, спрямованих на розвиток ГЧС як ключової стратегії створення рівноправної, емоційно підтримувальної сімейної системи, що забезпечує гармонійний розвиток особистості та запобігає виникненню психологічного дистресу, пов'язаного з гендерною дискримінацією чи нерівністю. Впровадження принципів ГЧС закладає підґрунтя для сталого психологічного здоров'я майбутніх поколінь.

Ключові слова: гендерно чутливе спілкування, сімейні стосунки, гендерна ідентич-

ність, психологічне благополуччя, сімейна дискримінація, батьківські практики.

The article is devoted to the study of the psychological aspects of gender-sensitive communication (GSC) in a family context, emphasizing its decisive role in the formation of authentic identity and ensuring the psychological well-being of family members. The methodology is based on a critical review of contemporary scientific sources (2020–2025) in the fields of family psychology, developmental psychology, gender studies, and communication, which allowed for a thematic synthesis of empirical evidence regarding the impact of GSC on mental health and the quality of family relationships. According to the results, GSC serves as a powerful protective factor that not only counters distress caused by gender pressure but also fosters the development of critical thinking, emotional competence, and authenticity. Parental support for gender authenticity directly correlates with a decrease in levels of depression and anxiety among adolescents, while gender-stereotypical language evokes feelings of "entrapment", internal stigmatization, and hopelessness, especially among gender-diverse children. Within the family system, GSC facilitates the deconstruction of established asymmetric communication patterns, breaking down the division of communication spheres into "male" and "female", and increasing relationship satisfaction. Active emotional involvement of father figures, expressed through language that values sensitivity and openness, is associated with the development of emotional competence in children of both sexes and the expansion of their behavioral repertoire. Special attention is given to meta-communication – open discussions of family norms and societal expectations – which fosters children's ability to think critically and resist stereotypes. The practical significance of this work lies in substantiating the need to implement educational programs for parents aimed at developing GCS as a key strategy for creating an equal, emotionally supportive family system that ensures harmonious personal development and prevents psychological distress associated with gender discrimination or inequality. The implementation of GSC principles lays the groundwork for the sustainable psychological health of future generations.

Key words: Gender-sensitive communication, family relationships, gender identity, psychological well-being, familial discrimination, parenting practices.

УДК 159.9:159.922.1:159.942
DOI <https://doi.org/10.32782/hbts.80.36>
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

Тихомирова А.А.

к.психол.н., старший викладач кафедри професійної освіти у сфері технологій та дизайну Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID ID: 0009-0001-0890-1132

Колодяжна А.В.

к.психол.н., доцент кафедри професійної освіти у сфері технологій та дизайну Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID ID: 0000-0002-5760-883X

Москальов М.В.

к.психол.н., доцент кафедри професійної освіти у сфері технологій та дизайну Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID ID: 0000-0002-3213-9635

Сім'я є первинним соціальним інститутом, що визначає формування гендерної ідентичності та ролей [1]. Традиційні комунікаційні патерни, насичені гендерними стереотипами, можуть створювати психологічний тиск та обмежувати самовираження членів сім'ї [2]. У межах соціально-конструктивістського підходу гендер розглядається не як індивідуальна характеристика, а як соціально організо-

ваний порядок, що відтворюється через інституції, норми та повсякденні взаємодії. Майкл Кімел підкреслює, що сім'я є одним із ключових просторів, у якому гендер «вивчається», «підтверджується» і закріплюється через рутинні комунікативні практики [1]. Згідно з цією концепцією, сімейне спілкування виконує функцію гендерної соціалізації, транслюючи уявлення про «належну» поведінку,

емоційну експресію та розподіл ролей між жінками й чоловіками. Такі уявлення часто подаються як природні або самоочевидні, хоча насправді мають соціальне походження та підтримуються через повторювані мовні й поведінкові акти [1]. У цьому сенсі гендерно нечутливе спілкування сприяє відтворенню асиметрій влади, маскуючи їх під «традицію» або «норму». Кімел наголошує, що гендерні очікування в сім'ї тісно пов'язані з контролем над емоціями та тілесністю. Зокрема, заборона або знецінення певних емоційних проявів залежно від статі дитини формує уявлення про допустимі межі самовираження та впливає на становлення Я-концепції [1]. У психологічному вимірі це може призводити до внутрішніх конфліктів, зниження самооцінності та формування неадаптивних стратегій емоційної регуляції. У контексті подружніх і партнерських стосунків гендерованість спілкування проявляється у способах розподілу відповідальності, прийняття рішень і легітимації владних позицій. Кімел підкреслює, що навіть за формальної рівності ролей мовні практики можуть підтримувати ієрархію, наприклад, через різний ступінь права на ініціативу, оцінювання або визначення «нормальності» поведінки [1]. Таким чином, сімейна комунікація стає простором, в якому гендерна нерівність може відтворюватися у прихованій формі. З позицій психології сім'ї залучення концепції гендерованого суспільства дозволяє глибше осмислити значення гендерно чутливого спілкування як альтернативи нормативному контролю. Гендерно чутлива комунікація створює умови для рефлексивного переосмислення соціальних приписів, зниження символічного тиску та формування більш гнучких і рівноправних моделей взаємодії. У цьому контексті вона виступає не лише засобом підтримки індивідуального благополуччя, а й психологічним ресурсом трансформації сімейної системи в умовах сучасних соціокультурних змін.

Дослідження останніх років активно вивчають, як саме гендерно чутливе спілкування (ГЧС) впливає на ментальне здоров'я, стосунки в парі та соціалізацію дітей [3; 4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що підтримувальна реакція батьків на гендерну експресію, неконформну до біологічної статі, є ключовим буфером проти депресії та тривожності в підлітків [3; 5]. І навпаки, нечутливе спілкування, як-от відмова батьків використовувати вибране дитиною ім'я або займенники, прямо сприяє психосоціальним проблемам, включаючи суїцидальні ідеї [6]. Також було виявлено, що сприйнята сімейна гендерна дискримінація в молодих дорослих корелює з відчуттям «захоплення», що є нерозв'язаною частиною проблеми та потребує подальшого вивчення психологічних механізмів впливу [7]. Потребує деталізації питання про те, як батьківське моделювання рівності та ГЧС допомагає дітям і молодим людям ефективно справлятися з проблемами інтерналізації (тривога, депресія) та екстерналізації (агресія, поведінкові

розлади) [8]. Таким чином, актуальною є необхідність узагальнення психологічних аспектів ГЧС у сім'ї, посиляючись на новітні міжнародні емпіричні дані, що не обмежуються лише вивченням гендерно-неконформних осіб, але й стосуються загальної сімейної динаміки.

Метою статті є узагальнення та систематизація ключових психологічних аспектів гендерно чутливого спілкування в сім'ї на основі аналізу наукових досліджень, опублікованих закордонними авторами протягом 2020–2025 років.

Науково-дослідницькі завдання:

1) визначити вплив ГЧС на формування автентичної гендерної ідентичності та психологічне благополуччя дітей;

2) проаналізувати роль ГЧС у моделюванні рівноправних комунікаційних патернів та розподілі влади в сімейних стосунках;

3) оцінити зв'язок між сімейною гендерною дискримінацією, ГЧС та показниками психічного здоров'я (захоплення, інтерналізація / екстерналізація).

Результати теоретичного аналізу підтверджують, що ГЧС є багатофакторним конструктом, що охоплює як вербальні, так і невербальні аспекти сімейної взаємодії. Опис результатів теоретичного дослідження містить результати аналізу проблеми та авторську позицію.

Гендерна ідентичність і ментальне здоров'я. Критичним аспектом ГЧС є *підтримка гендерної автентичності*. Дослідження 2023 року (Ryan et al.) виявило, що підтримувальна батьківська реакція на неконформну гендерну ідентичність корелює з нижчими рівнями депресії та тривожності в гендерно-різноманітних підлітків [3]. Психологічна позиція, виражена у ГЧС, полягає в *дестигматизації* гендерної варіативності в сім'ї та наданні дитині права на *самовизначення*.

Комунікація в парі, розподіл влади та емоційна експресія. ГЧС трансформує традиційний поділ комунікативних сфер. Оновлені дослідження Й. М. Готтмана та Н. Сілвера підкреслюють, що високий рівень задоволеності стосунками досягається, коли *обидва партнери* активно залучені до обговорення емоційних переживань, незалежно від гендерних стереотипів, які приписують цю сферу жінкам [4]. ГЧС створює простір, де:

– емоційна експресія чоловіків *цінується*, а не засуджується («хлопчики мають бути сильними»);

– жінки отримують підтримку у *відстоюванні кордонів* та прийнятті рішень, що є ознакою боротьби з комунікаційними патернами, заснованими на владі [9].

Боротьба із сімейною дискримінацією та психологічна свобода. Найновіші дослідження підкреслюють прямий патогенний вплив нечутливого спілкування, яке набуває форми *сімейної гендерної дискримінації (СГД)*. Було встановлено, що СГД є значним провісником відчуття «захоплення», що пояснює до 42,6% дисперсії цього відчуття в молодих жінок [7]. Це свідчить, що *комунікативна*

нечутливість є формою хронічного сімейного насильства, що обмежує психологічну свободу та сприяє безвиході. ГЧС, навпаки, створює *протективне середовище*, де цінність і можливості особистості не обмежуються гендерними очікуваннями. Крім того, чутлива взаємодія допомагає збалансувати поширені проблеми інтерналізації (у дівчат) та екстерналізації (у хлопців), заохочуючи чоловіків до вербалізації внутрішнього дистресу [8].

Психологічні механізми впливу гендерно чутливого спілкування на розвиток особистості дитини. Гендерно чутливе спілкування в сім'ї здійснює комплексний вплив на розвиток особистості дитини через низку базових психологічних механізмів, зокрема формування безпечної прив'язаності, розвиток емоційної регуляції, підтримку автономії та становлення рефлексивного ставлення до соціальних норм. У межах системного підходу сімейна комунікація розглядається як ключовий чинник соціалізації, що опосередковує інтеріоризацію гендерних значень і цінностей.

З позицій теорії прив'язаності гендерно чутливе спілкування сприяє формуванню надійної емоційної прив'язаності, оскільки базується на прийнятті дитини незалежно від відповідності її поведінки традиційним гендерним очікуванням. Такий тип взаємодії знижує ризик формування умовної самоцінності, за якої любов і схвалення з боку батьків залежать від «правильності» гендерної поведінки. Натомість гендерно нечутливе спілкування може призводити до внутрішнього конфлікту між потребою в автентичності та страхом втрати емоційної підтримки.

Важливим механізмом впливу ГЧС є його роль у розвитку емоційної компетентності. Легітимація широкого спектра емоційних проявів незалежно від статі дитини створює умови для адекватної ідентифікації, вербалізації та регуляції емоцій. Обмеження емоційної експресії на основі гендерних стереотипів, навпаки, пов'язане з ризиком формування неадаптивних копінг-стратегій, зокрема уникання, пригнічення або соматизації емоційних переживань. У цьому контексті ГЧС виступає чинником психологічної гнучкості та емоційної зрілості.

Крім того, гендерно чутливе спілкування сприяє розвитку автономії та суб'єктності дитини. Підтримка індивідуальних інтересів, здібностей і життєвих орієнтацій незалежно від гендерної нормативності формує внутрішній локус контролю та здатність до самостійного прийняття рішень. Таким чином, ГЧС опосередковує становлення цілісної Я-концепції та знижує ймовірність внутрішньої конфліктності, пов'язаної з нав'язаними соціальними ролями [1].

Метакомунікація та критичне осмислення гендерних норм у сімейній системі. Одним зі структурних компонентів гендерно чутливого спілкування є метакомунікація, що передбачає усвідомлене обговорення сімейних правил, очікувань і соціально зумовлених гендерних норм. На відміну

від неусвідомленої трансляції стереотипів, метакомунікативний рівень взаємодії дозволяє членам сім'ї рефлексувати походження та доцільність гендерних приписів, розглядаючи їх як соціальні конструкції, а не як незмінні біологічні даності.

У контексті розвитку дитини метакомунікація виконує когнітивно-регулятивну функцію, сприяючи формуванню критичного мислення та морального судження. Відкрите обговорення питань гендерної нерівності, дискримінації та альтернативних моделей поведінки дозволяє дитині осмислювати власний досвід у ширшому соціальному контексті, що знижує ризик інтерналізації негативних оцінок і стигматизуючих повідомлень [10].

Для сімейної системи загалом метакомунікація щодо гендерних ролей сприяє зменшенню латентних конфліктів, пов'язаних з нерівним розподілом відповідальності, емоційної праці та владних ресурсів. Усвідомлення і проговорювання неявних очікувань підвищує прозорість взаємодії та сприяє формуванню більш узгоджених і гнучких комунікативних патернів.

Таким чином, метакомунікація виступає важливим психологічним механізмом реалізації гендерно чутливого спілкування, забезпечуючи перехід від репродукції стереотипів до їх усвідомленого переосмислення в межах сімейної взаємодії.

Гендерно чутливе спілкування як чинник психологічної безпеки сімейної системи. У межах системного підходу сім'я розглядається як цілісна динамічна система, в якій комунікативні практики виконують регулятивну та стабілізаційну функції [9; 11]. Гендерно чутливе спілкування в цьому контексті виступає важливим чинником психологічної безпеки сімейної системи, оскільки знижує рівень хронічної напруги, пов'язаної із жорсткою рольовою фіксацією, та сприяє більш гнучкому реагуванню на життєві кризи [12]. Дослідження показують, що сім'ї з високим рівнем комунікативної чутливості демонструють вищу адаптивність до соціальних змін і меншу ймовірність деструктивних конфліктів.

Психологічна безпека в сім'ї визначається можливістю відкрито висловлювати думки, емоції та сумніви без страху осуду або санкцій, що узгоджується із сучасними уявленнями про емоційну безпеку в близьких стосунках [4; 13]. Гендерно нечутливі повідомлення – навіть у формі повсякденних висловлювань – можуть порушувати це відчуття безпеки, створюючи ієрархію «дозволених» і «недозволених» форм самовираження. У довгостроковій перспективі це призводить до формування прихованих конфліктів, емоційного відчуження та зниження рівня довіри між членами родини.

Емпіричні дослідження останніх років засвідчують, що гендерно чутливе спілкування корелює з нижчим рівнем сімейного стресу та вищими показниками психологічного благополуччя як у дітей, так і в дорослих. Особливо це стосується сімей, які виховують дітей у підлітковому віці, коли питання ідентичності, автономії та визнання

набувають особливої значущості. Таким чином, ГЧС виконує функцію психологічного буфера, що пом'якшує вплив зовнішніх соціальних стресорів.

Вплив гендерно чутливого спілкування на формування міжпоколінної взаємодії. Одним з аспектів проблеми є вплив гендерно чутливого спілкування на міжпоколінну передачу цінностей і моделей поведінки. Сімейна комунікація виступає основним каналом трансляції уявлень про гендер, владу, емоції та соціальні ролі від одного покоління до іншого. За відсутності рефлексії ці уявлення часто відтворюють застарілі або дискримінаційні патерни, що зберігаються навіть в умовах суспільних трансформацій [14].

Гендерно чутливе спілкування сприяє перериванню міжпоколінного відтворення нерівності, оскільки дозволяє усвідомити соціальну зумовленість гендерних норм і варіативність життєвих сценаріїв [14]. Діти, які зростають у таких сім'ях, частіше демонструють толерантність до різноманіття та здатність до емпатії [15]. Це має довгострокові наслідки для формування громадянської позиції та соціальної відповідальності.

У подружніх стосунках міжпоколінний аспект проявляється у способах розподілу ролей і відповідальності, які партнери переймають із батьківських сімей. Гендерно чутливий діалог дозволяє критично осмислити ці моделі та адаптувати їх до сучасних умов, що знижує ймовірність повторення деструктивних сценаріїв взаємодії. Таким чином, ГЧС виконує функцію міжпоколінного коректора, сприяючи еволюції сімейних відносин.

Гендерні стереотипи в сімейній мові та їх психологічний вплив. Сімейна мова є одним із ключових інструментів формування уявлень про гендерні можливості та обмеження, оскільки мовленнєві практики виконують нормативну та соціалізаційну функцію [6; 11]. Навіть непрямі або жартівливі висловлювання можуть закріплювати ієрархію гендерних ролей і звужувати спектр допустимих форм поведінки [2]. Дослідження показують, що часте використання гендерно стереотипної мови пов'язане зі зниженням самооцінки та формуванням обмеженого образу «можливого Я» у дітей [16]. Гендерно чутливе спілкування, навпаки, сприяє розширенню уявлень про особистісні та професійні перспективи.

Гендерно чутливе спілкування передбачає усвідомлений вибір мовних засобів, які не закріплюють ієрархію чи обмеження. У психологічному вимірі це сприяє розширенню образу «можливого Я» та зменшенню внутрішніх бар'єрів, пов'язаних із самореалізацією. Особливо значущим цей аспект є для дівчат у контексті формування лідерських амбіцій та для хлопців – у сфері емоційної відкритості.

Крім того, мова відіграє ключову роль у формуванні сімейної ідентичності. Гендерно чутливі мовленнєві практики сприяють створенню інклюзивного сімейного наративу, в якому цінується різноманіття досвіду та індивідуальних шляхів

розвитку. Це підвищує рівень психологічної згуртованості родини та знижує ризик відчуження окремих її членів.

Гендерно чутливе спілкування в контексті сучасних соціокультурних трансформацій. Сучасні сім'ї функціонують в умовах глибоких соціокультурних трансформацій, що стосуються уявлень про гендер, партнерство та батьківство [1]. У цьому контексті гендерно чутливе спілкування розглядається як адаптаційний механізм, який дозволяє інтегрувати традиційні цінності з новими соціальними нормами [11].

Дослідження вказують, що конфлікти навколо гендерних ролей часто є відображенням ширших суспільних суперечностей. Гендерно чутливий діалог у сім'ї дозволяє перетворити ці конфлікти з деструктивних на конструктивні, сприяючи спільному осмисленню змін. Таким чином, ГЧС виступає ресурсом психологічної адаптації в умовах невизначеності та соціального тиску.

Проведений теоретичний аналіз сучасних зарубіжних досліджень засвідчує, що гендерно чутливе спілкування в сім'ї є складним багатовимірним психологічним феноменом, який відіграє системоутворювальну роль у формуванні психологічного благополуччя, гендерної ідентичності та міжособистісної взаємодії членів родини. Гендерно чутливе спілкування виступає не лише комунікативною практикою, а й механізмом соціалізації, через який відбувається інтеріоризація цінностей рівності, прийняття та психологічної безпеки.

Установлено, що підтримка гендерної автентичності в сімейному спілкуванні безпосередньо пов'язана зі зниженням рівнів депресії, тривожності та внутрішньої стигматизації, особливо серед дітей і підлітків. Гендерно нечутливі комунікативні патерни, навпаки, функціонують як хронічний стресор, що обмежує психологічну свободу особистості та сприяє формуванню відчуття безвиході й «захоплення», а також інших проявів психоемоційного дистресу.

Аналіз показав, що гендерно чутливе спілкування сприяє трансформації традиційних асиметричних моделей сімейної взаємодії, зумовлених гендерною ієрархією. Його впровадження корелює з більш рівноправним розподілом емоційної участі, зниженням владних дисбалансів у партнерських стосунках і підвищенням задоволеності сімейною взаємодією. Особливе значення в цьому контексті має легітимація емоційної експресії незалежно від статі, що позитивно впливає на розвиток емоційної компетентності та психологічної гнучкості.

Доведено, що гендерно чутливе спілкування реалізує свій вплив через низку психологічних механізмів, зокрема формування безпечної прив'язаності, підтримку автономії та становлення цілісної Я-концепції. Прийняття індивідуальних проявів дитини незалежно від гендерної нормативності сприяє розвитку внутрішнього локусу контролю, зниженню внутрішніх конфліктів і формуванню суб'єктної позиції особистості.

Окремо підкреслено значення метакомунікації як структурного компонента гендерно чутливого спілкування. Усвідомлене обговорення гендерних норм і соціальних очікувань у межах сім'ї сприяє формуванню критичного мислення, зменшенню ризику інтерналізації стигматизуючих установок та переходу від неусвідомленого відтворення стереотипів до їх рефлексивного переосмислення. Таким чином, метакомунікація підсилює психологічний потенціал сімейної системи в умовах соціокультурних трансформацій.

Узагальнено, що гендерно чутливе спілкування є важливим чинником психологічної стійкості сім'ї та гармонійного розвитку особистості, забезпечуючи умови для емоційної безпеки, автентичності та рівноправної взаємодії в родинному середовищі.

Перспективи подальших розвідок полягають у розробленні та емпіричній апробації психологічних тренінгових програм для батьків, спрямованих на формування навичок ГЧС, а також у вивченні довгострокового впливу ГЧС на формування емансипаційної свідомості дітей та їхніх кар'єрних прагнень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кімелл М.С. Гендероване суспільство / перекл. з англ. С. Альошкіна. Київ : Сфера, 2003. 490 с.
2. Hagan A.E., Van Reet J., Stevens T.M. Parental language about gender and its impact on children's occupational interests: A longitudinal study. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 2022. Vol. 80. Art. 101416.
3. Ryan C., Russell S.T., & Huebner D.M. Parental support and psychological well-being among LGBTQ+ adolescents: A systematic review. *Journal of Youth and Adolescence*. 2023. Vol. 52(1), P. 1–15.
4. Gottman J.M., Silver N. The Seven Principles for Making Marriage Work: A Practical Guide from the Country's Foremost Relationship Expert (Updated Edition). Harmony. 2021. 271 p.
5. Peculiarities of children's development during the transition age and the impact of this period of child development on the educational process / A. Vertel et al. *Cadernos De Educação Tecnologia E Sociedade*. 2024. Vol. 16, No. 2. P. 129–145. <https://doi.org/10.14571/brajets.v16.nse2.129-145>.
6. Grant M.J., Owens C. Parental Support, Communication Needs, and Mental Health in Sexual and Gender Minority Adolescents. *LGBTQ+ Family: An*

Interdisciplinary Journal. 2025. P. 1–14. <https://doi.org/10.1080/27703371.2025.2583183>.

7. Shergill K., Rathore Hooja H. Impact of perceived familial gender discrimination and entrapment on the mental health of female emerging adults. *Discov Ment Health*. 2025. Vol. 5. Art. 137. <https://doi.org/10.1007/s44192-025-00289-0>.

8. Gender and children and young people's emotional and mental health: manifestations and responses. *National Children's Bureau*, 2022. URL: <https://natcen.ac.uk/publications/children-and-young-peoples-mental-health-2022>

9. Wade L., Ferree M.M. *Gender: Ideas, Interactions, Institutions*. 3rd ed. W. W. Norton & Company, 2020. 487 p.

10. Meta-analyses of the relationship between conformity to masculine norms and mental health-related outcomes / Y. J. Wong et al. *Journal of Counseling Psychology*. 2017. Vol. 64, No. 1. P. 80–93. <https://doi.org/10.1037/cou0000176>.

11. Eagly A.H., Wood W. The nature–nurture debates: 25 years of challenges in understanding gender. *Perspectives on Psychological Science*. 2013. Vol. 16, No. 6. P. 1236–1252.

12. Skinner O.D., McHale S.M. *Family Gender Socialization in Childhood and Adolescence. Gender and Sexuality Development. Focus on Sexuality Research / ed. by D. P. VanderLaan, W. I. Wong. Springer, Cham, 2022. https://doi.org/10.1007/978-3-030-84273-4_8*.

13. Few-Demo A. L., Allen K. R. Gender, Feminist, and Intersectional Perspectives on Families: A Decade in Review. *J. Marriage Fam.* 2020. Vol. 82. P. 326–345. <https://doi.org/10.1111/jomf.12638>.

14. I-Jun Chen, Zisong Chen. A study of the mechanism for intergenerational transmission of gender roles in single-parent families. *Heliyon*. 2023. Vol. 9, Iss. 12. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e22952>.

15. Hall K., Borba R., Hiramoto M. Language and Gender. *The International Encyclopedia of Linguistic Anthropology*. 2020. <https://doi.org/10.1002/9781118786093.iela0143>.

16. The relationship between family climate and identity development processes: The moderating role of developmental stages and outcomes / A. Prioste et al. *Journal of Child and Family Studies*. 2020. Vol. 29, No. 6. P. 1525–1536. <https://doi.org/10.1007/s10826-019-01600-8>.

Стаття надійшла у редакцію: 12.12.2025

Стаття прийнята: 25.12.2025

Опубліковано: 31.12.2025